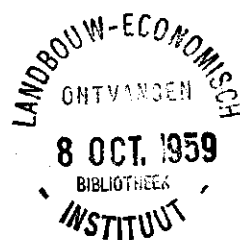

KOSTPRIJZEN VAN GRANEN EN AARDAPPELEN OP ZANDGROND
(Gemengde bedrijven)

VOORCALCULATIE 1959/'60

L1
324
(bijl. 3) B

Bijlage III
bij Rapport No. 324

Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw

95549

59/2994

I N H O U D

	Blz.
INHOUD VAN DE TABELLEN	3
HOOFDSTUK I RESULTATEN VAN DE BEREKENINGEN	4
HOOFDSTUK II BEREKENING VAN DE KOSTEN PER GEWAS	7
1. Arbeidskosten	7
(a) Arbeidsuren per gewas	7
(b) Loonkosten per arbeidsuur	8
2. Beloning voor bedrijfsleiding	9
3. Paardekosten	9
4. Werktuigkosten	9
5. Werk door derden	10
(a) Granen	10
(b) Aardappelen	10
6. Zaaizaad en pootgoed	11
(a) Hoeveelheden per ha	11
(b) Waardering zaaizaad/pootgoed	12
7. Bemesting	13
8. Grond en bedrijfsgebouwen	14
9. Rente omlopend kapitaal	15
10. Overige kosten	15
11. Aftrekposten wegens bijprodukt	16
(a) Waardering van het stro	16
(b) Hoeveelheid graanstro	17
HOOFDSTUK III BEREKENING VAN DE OPBRENGSTEN PER GEWAS	19

INHOUD VAN DE TABELLEN

	Blz.
Tabel 1 Kostprijzen per 100 kg	5
" 2 Produktiekosten en opbrengsten per ha gemeten maat van granen en aardappelen in gld. - Voorcalculatie 1959/'60	6
" 3 Arbeidsuren per ha	7
" 4 Arbeidskosten in gld. per ha - Voorcalculatie 1959/'60	8
" 5 Dorskosten per ha - Voorcalculatie 1959/'60	10
" 6 Zaaizaad en pootgoed, kg per ha	11
" 7 Kosten zaaizaad en pootgoed per ha - Voorcalculatie 1959/'60	12
" 8 Verdelingsnormen kunstmeststoffen op bouwland	13
" 9 Meststoffenverbruik in kg per ha	13
" 10 Prijs per kg meststof in ct.	14
" 11 Bemestingskosten in gld. per ha gewas	14
" 12 Kosten grond en gebouwen per ha gewas	15
" 13 Verkocht stro in % van de totale stro-opbrengst	16
" 14 Gemiddelde telersprijzen per 1000 kg stro	17
" 15 Graanstro-opbrengsten per ha - Gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven	17
" 16 Stro-opbrengsten per ha rogge en haver - Voorcalculatie 1959/'60	18
" 17 Rogge-opbrengsten per ha - Gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven	19
" 18 Haveropbrengsten per ha - Gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven	20
" 19 Aardappelopbrengsten per ha - Gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven	21

HOOFDSTUK I

RESULTATEN VAN DE BEREKENINGEN

De berekeningen welke in deze bijlage III van Rapport No. 324 zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de boekhoudkundige gegevens van dezelfde gemengde bedrijven op zandgrond als die welke zijn gebruikt voor de kostprijsberekening van de melk voor de zandgronden. De berekeningen zijn dan ook in aansluiting aan bijlage II van Rapport No. 324 met de kostprijs van de melk voor de gemengde bedrijven op zandgrond.

In tabel 1 zijn voor de granen en aardappelen de berekende kostprijzen gegeven per 100 kg. Tabel 2 bevat een gedetailleerd overzicht van de kosten en de opbrengsten per ha.

De produktiekosten zijn berekend bij levering "af boerderij". Alle kosten welke na dit tijdstip nog aan het produkt worden besteed, zijn niet in de produktiekosten opgenomen. Dit betekent dat bijvoorbeeld vracht- en droogkosten niet in de produktiekosten zijn begrepen.

De periode van aflevering waarvoor de berekening geldt is niet zonder meer aan te geven. In het bijzonder is dit het geval bij de kg-opbrengsten per ha. Vooral bij de kg-opbrengsten per ha van aardappelen zal er variatie bestaan bij een herfst- of een voorjaarsaflevering. Deze variatie ontstaat door de verliezen welke bij de bewaring optreden. Het is echter niet mogelijk deze verliezen met behulp van de boekhoudkundige gegevens nader te kwantificeren. De kg-opbrengsten, zoals deze in de afzonderlijke jaren op de onderzochte bedrijven zijn gevonden (hoeveelheden verkocht, privéverbruik of vervoederd), zijn ongecorrigeerd als documentatie voor de gemiddelde kg-opbrengsten per ha aangehouden.

Op grond van vorenstaande uiteenzetting kan voor de in tabel 1 en 2 vermelde kostprijzen worden gesteld, dat deze gelden bij de gemiddelde afleveringstermijn en voor levering "af boerderij".

Tabel 1

KOSTPRIJZEN PER 100 KG

		Voorcalculaties		
		1958/59	1959/60	Vershil
		gld.	gld.	gld.
<u>Rogge</u>	- Drente	26,10	26,30	+ 0,20
	Overijssel	28,50	28,80	+ 0,30
	De Graafschap	25,70	25,35	- 0,35
	Noordbrabant	26,55	27,30	+ 0,75
<u>Haver</u>	- Drente	26,55	26,65	+ 0,10
	Overijssel	29,85	30,10	+ 0,25
	De Graafschap	26,85	26,70	- 0,15
	Noordbrabant	30,55	30,50	- 0,05
<u>Aardappelen</u>	- Drente	8,65	8,75	+ 0,10
	Overijssel	8,30	9,00	+ 0,70
	De Graafschap	7,70	7,80	+ 0,10
	Noordbrabant	7,65	7,85	+ 0,20

Het verschil in kostprijs per 100 kg tussen de voorcalculaties 1959/'60 en 1958/'59 is eveneens in tabel 1 opgenomen. Hieruit blijkt dat de kostprijs van granen voor enige gebieden is gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. De kostprijs van aardappelen geeft eveneens een stijging te zien.

Een verklaring voor de stijging van de kostprijs van granen kan deels worden gevonden in de lagere stroprijs die in rekening is gebracht voor het bijprodukt. De stroprijs is nl. gedaald van f. 49,- per 1000 kg tot f. 47,- per 1000 kg, hetgeen een kostprijsverhogend effect heeft van gemiddeld f. 0,25 per 100 kg graan. Het overige verschil is te verklaren uit de wijziging van het kosten-niveau. De sterkere stijging van de kostprijs van aardappelen in Overijssel wordt veroorzaakt door de lagere kg-opbrengsten ten opzichte van de voorgaande voorcalculatie.

Tabel 2

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMEENTEN MAAT VAN GRANEN EN AARDAPPELEN (IN GLD.)
 Voorcalculatie 1959/1960

	Rogge				Haver				Aardappelen			
	Drente	Over- ijsel	De Graaf- schap	Noord- bra- bant	Drente	Over- ijsel	De Graaf- schap	Noord- bra- bant	Drente	Over- ijsel	De Graaf- schap	Noord- bra- bant
1. Arbeidskosten	371	373	367	365	380	382	376	374	1012	1018	1001	995
2. Beloning voor bedrijfs- leiding												
3. Paardekosten	53	53	53	53	53	53	53	53	123	123	123	123
4. Werktuigkosten	110	110	110	110	110	110	110	110	135	135	135	135
5. Werk door derden	68	87	96	92	68	87	96	92	68	87	96	92
6. Zaaizaad/pootgoed	70	68	74	70	77	72	79	70	17	17	17	17
7. Bemesting	55	56	44	42	57	63	61	52	273	300	336	278
8. Grond en bedrijfsgebouwen	163	181	160	177	198	219	193	212	275	303	268	294
9. Rente omlpend kapitaal	117	111	103	112	117	111	103	112	117	111	103	112
10. Overige kosten	28	28	28	28	25	25	25	25	36	36	36	36
	20	20	20	20	20	20	20	20	44	30	35	32
Brutokosten	1055	1087	1055	1069	1105	1142	1116	1120	2100	2160	2150	2114
11. Aftrek: opbrengst bijprodukt	240	223	219	216	193	179	174	174	-	-	-	-
Nettokosten	815	864	836	853	912	963	942	946	2100	2160	2150	2114
12. Opbrengst hoofdprodukt	3100	3000	3300	3125	3425	3200	3525	3100	24000	24000	27500	27000
13. Opbrengst bijprodukt	5100	4750	4650	4600	4100	3800	3700	3700	-	-	-	-
14. Kostprijs per 100 kg	26,30	28,80	25,35	27,30	26,65	30,10	26,70	30,50	8,75	9,00	7,80	7,85

HOOFDSTUK II

BEREKENING VAN DE KOSTEN PER GEWAS

1. Arbeidskosten

De arbeidskosten voor de afzonderlijke gewassen zijn op overeenkomstige wijze berekend als voor de kostprijsberekening van de melk voor de gemengde bedrijven op zandgrond.

De berekening van de arbeidskosten is gebaseerd op de volgende gegevens:

- (a) arbeidsuren per gewas;
- (b) loonkosten per arbeidsuur.

(a) Arbeidsuren per gewas

De in rekening gebrachte arbeidsuren per gewas hebben een normatief karakter en zijn getoetst aan recente onderzoeken, welke zijn vervat in Nota No. 134 van het L.E.I.

Een beoordeling van de arbeidsnormen dient te geschieden binnen het kader van de totale in rekening gebrachte gebouwenkosten en de bewerkingskosten. Dit zijn de arbeidskosten, de kosten voor werktuigen, tractie en het werk door derden. De omvang van het werk door derden is in hoge mate bepalend voor de hoogte van de arbeidskosten.

De kosten van het werk door derden zijn afgestemd op die werkzaamheden welke bij de bepaling van de arbeidsnormen verondersteld zijn door derden te worden uitgevoerd. Dit betreft dan hoofdzakelijk het dorsen van granen.

Verder kan over de hoogte van de arbeidsnormen worden opgemerkt, dat uit een vergelijking van de arbeidskosten van de granen voor de gemengde zandbedrijven met die voor de veenkoloniale bedrijven is gebleken, dat hierin geen noemenswaardige verschillen bestaan.

De arbeidsuren per gewas zijn als volgt te specificeren.

Tabel 3

ARBEIDSUREN PER HA

	Rogge	Haver	Aardappelen
<u>Indirecte uren:</u>			
grondbewerking	44	44	44
overige uren (drooghouden, kunstmest+stalmest strooien e.d.)	39	39	39
<u>Directe uren:</u>			
zaaien/poten	8	9	55
verplegen	5	7	75
oogsten	83	82	} 362
dorsen+bewaren+afleveren	32	35	
<u>Totaal uren</u>	211	216	575

(b) Loonkosten per arbeidsuur

De berekening van de loonkosten per uur is ontleend aan bijlage II van Rapport No. 324, de kostprijsberekening van de melk. Het uitgangspunt voor de berekening is de geldende C.A.O. voor 1958/'60. Het loon per gewerkt uur wordt becijferd door het jaarloon van een vakarbeider-veeverzorger (verhoogd met vakantie-toeslag) te delen door het aantal gewerkte uren (+ 2900 uur). De uren voor vakantie, feestdagen, verlet e.d., zijn in mindering gebracht op het maximaal aantal uren volgens de C.A.O. (3100 uur). Op deze wijze komen de kosten hiervan tot uiting in het loon per gewerkt uur.

Voor de waardering van de eigen arbeid (boer + gezinsleden) is rekening gehouden met de factor jeugdige en vrouwelijke arbeidskrachten. De beloning van deze categorie arbeidskrachten is volgens de C.A.O. lager dan die voor volwaardige mannelijke arbeidskrachten.

De kosten voor de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering zijn voor de waardering van het loon van de eigen arbeidskrachten (boer + gezinsleden) buiten beschouwing gelaten.

De uren van betaalde arbeidskrachten zijn volledig gewaardeerd tegen het loon van een vaste arbeider-veeverzorger volgens de C.A.O.

De berekening van de gemiddelde loonkosten per gewerkt uur geschiedt op grond van de normatieve arbeidsuren voor het gehele bedrijf.

De loonkosten per arbeidsuur zijn berekend op de volgende bedragen.

GEMIDDELDE LOONKOSTEN PER ARBEIDSUUR
(Met inbegrip van diplomatoeslagen)

Drente	f. 1,76
Overijssel	f. 1,77
De Graafschap	f. 1,74
Noordbrabant	f. 1,73

De arbeidskosten per gewas zijn op grond van de arbeidsuren per gewas en de loonkosten per uur als volgt becijferd.

Tabel 4

ARBEIDSKOSTEN IN GLD. PER HA
Voorcalculatie 1959/'60

	Rogge	Haver	Aardappelen
Drente	371,-	380,-	1.012,-
Overijssel	373,-	382,-	1.018,-
De Graafschap	367,-	376,-	1.001,-
Noordbrabant	365,-	374,-	995,-

2. Beloning voor bedrijfsleiding

Deze post is ten behoeve van de voorcalculatie 1960 ontleend aan normbedragen per bedrijf welke zijn gebaseerd op het algemene loonniveau voor het jaar 1958/'59. Deze normen zijn dus niet aangepast.

Voor de verschillende gewassen gelden hierbij onderstaande normen.

BELONING VOOR BEDRIJFSLEIDING Voorcalculatie 1959/'60

Granen	f. 53,-	per ha
Aardappelen	f.123,-	per ha

3. Paardekosten

Bij de kostprijsberekening van de melk voor de gemengde bedrijven zijn de paarde- en trekkerkosten in eerste opzet toegerekend aan de rundveehouderij.

Op de totale kosten van de rundveehouderij wordt in mindering gebracht het aandeel besteed aan de marktbaar gewassen. Dit is geschied bij de berekening van de aftrekposten voor de rundveehouderij, waarbij de kosten per paarde-uur zijn becijferd op f. 1,- per uur.

Hierbij kan nog worden opgemerkt dat de mate waarin op de onderzochte bedrijven met een trekker wordt gewerkt nog zeer gering is. De paardetractie komt dan ook hoofdzakelijk voor. Voor de bepaling van de aftrekpost wordt daarom uitgegaan van paarde-uren en paardekosten.

De normen voor de trekkrachtbehoefte per gewas zijn ongewijzigd uit het voorgaande rapport overgenomen.

De paardekosten bedragen per gewas voor de verschillende gebieden:

PAARDEKOSTEN PER HA Voorcalculatie 1959/60

Rogge	110 paarde-uren	à f. 1,- = f. 110,-
Haver	110 paarde-uren	à f. 1,- = f. 110,-
Aardappelen	135 paarde-uren	à f. 1,- = f. 135,-

4. Werktuigkosten

De werktuigkosten bestaan uit de afschrijving, de rente en het onderhoud + de aanschaffing van klein-gereedschap. De berekening van de rentekosten is gebaseerd op $4\frac{1}{2}\%$.

De in rekening gebrachte werktuigkosten bestaan uit de netto-werktuigkosten, dit zijn de werktuigkosten na aftrek van de kosten voor de varkens en de kippen.

De toerekening van de netto-werktuigkosten aan de rundveehouderij en de marktbaar gewassen geschiedt in evenredigheid van de oppervlakte cultuurgrond + 1/3 van de oppervlakte nagewassen. De afzonderlijke gewassen (granen en aardappelen) zijn met een gelijk bedrag per ha belast.

NETTO-WERKTUIGKOSTEN PER HA
voorcalculatie 1959/'60

Drente	f. 68,-	per ha
Overijssel	f. 87,-	per ha
De Graafschap	f. 96,-	per ha
Noordbrabant	f. 92,-	per ha

5. Werk door derden

a. Granen

Het werk door derden betreft voor de granen alleen dorsen. De in rekening gebrachte dorskosten zijn gebaseerd op het huidige tarief van f. 2,25 per 100 kg. Hierbij zij opgemerkt, dat de hoogte van het tarief in de verschillende zandgebieden wordt beïnvloed door de vrij sterke onderlinge concurrentie en de mate waarin vreemd personeel wordt ingeschakeld. Voor de berekening is op grond van de in rekening gebrachte arbeidsuren uitgegaan van het dorsen met kleine machine met inbegrip van touw en twee man personeel. Bij de kg-opbrengst per ha voor gemiddelde omstandigheden bedragen de dorskosten*

Tabel 5

DORSKOSTEN PER HA
Voorcalculatie 1959/'60

	Rogge	Haver
Drente	f. 70,-	f. 77,-
Overijssel	f. 68,-	f. 72,-
De Graafschap	f. 74,-	f. 79,-
Noordbrabant	f. 70,-	f. 70,-

b. Aardappelen

Voor aardappelen zijn de kosten opgenomen voor de bestrijding van coloradokevers e.d. Hoewel de bestrijding veelal door eigen personeel geschiedt, zijn deze uren niet begrepen in de arbeidsnormen voor de verpleging van aardappelen.

De kosten voor arbeid en bestrijdingsmiddelen zijn aangehouden op f. 17,- per ha. Slechts in enkele gevallen wordt deze bestrijding door derden uitgevoerd.

6. Zaaizaad en pootgoed

(a) Hoeveelheden per ha

Volgens de in het onderzoek betrokken bedrijven zijn in de afgelopen jaren de volgende hoeveelheden zaaizaad en pootgoed gebruikt.

Tabel 6

ZAAIZAAD EN POOTGOED

Kg per ha

	Drente		Overijssel		De Graafschap		Noordbrabant	
	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop
<u>Rogge</u>								
Boekjaar 1951/52	183	10	176	50	145	15	148	7
" 1952/53	184	20	192	41	145	21	150	8
" 1953/54	195	20	174	54	146	36	145	12
" 1954/55	185	21	160	51	145	35	143	5
" 1955/56	182	26	170	44	144	21	145	15
" 1956/57	190	16	163	57	136	28	133	20
" 1957/58	188	21	161	45	151	28	141	19
Voorcalc. 1959/60	185	20	165	50	145	25	145	15
<u>Haver</u>								
Boekjaar 1951/52	159	15	166	53	148	80	154	15
" 1952/53	164	15	163	61	144	81	159	25
" 1953/54	170	56	164	64	147	83	167	18
" 1954/55	164	30	161	79	149	92	159	33
" 1955/56	167	25	154	71	147	56	148	21
" 1956/57	166	25	154	74	145	66	141	41
" 1957/58	167	20	152	71	142	66	142	34
Voorcalc. 1959/60	165	25	155	70	145	75	150	25
<u>Aardappelen</u>								
Boekjaar 1951/52	1921	6	1588	30	1724	40	1365	31
" 1952/53	1752	28	1504	30	1560	37	1417	33
" 1953/54	1782	17	1604	29	1774	32	1437	30
" 1954/55	1667	17	1548	29	1341	41	1519	27
" 1955/56	1866	10	1586	38	1406	49	1517	26
" 1956/57	1415	31	1582	30	1298	56	1300	39
" 1957/58	1680	20	1380	42	1115	58	1192	49
Voorcalc. 1959/60	1700	20	1500	35	1400	50	1300	40

De hoeveelheden zaaizaad/pootgoed voor de voorcalculatie zijn eveneens in tabel 6 opgenomen. Voor aardappelen is aangehouden, dat het aangekochte pootgoed bestaat uit pootgoed maat 28/35, namelijk 10% van het totale pootgoedverbruik uit A-kwaliteit en de rest uit B-kwaliteit. Voor het pootgoed uit eigen bedrijf is aangehouden maat 35/45 - B-kwaliteit.

(b) Waardering zaaizaad/pootgoed

De aangekochte hoeveelheden zaaizaad/pootgoed zijn gewaardeerd tegen de verbruikersprijzen, zoals deze voor oogst 1959 thans bekend zijn. Deze prijzen zijn ontleend aan de prijzenstatistiek van het L.E.I.

De hoeveelheden zaaizaad/pootgoed afkomstig uit het eigen bedrijf zijn gewaardeerd overeenkomstig de afspraak tussen het Ministerie van Landbouw en het Landbouwschap. Voor rogge en haver zijn de gemiddelde telersprijzen van het afgelopen oogstjaar (1958) aangehouden.

Deze minimumrichtprijs is verhoogd met een toeslag voor schoning, uitval en eventueel bewaring. Voor ontsmetting van zaaizaad is f. 2,- per 100 kg in rekening gebracht.

Het pootgoed uit eigen bedrijf is gewaardeerd tegen de inleveringsprijzen van B-kwaliteit volgens publikatie van het bedrijfsleven (St.O.P.A.) met inbegrip van de kosten voor bewaring.

Samengevat bedragen de zaaizaad- en pootgoedkosten per ha gewas:

Tabel 7

KOSTEN ZAAIZAAD EN POOTGOED PER HA
Voorcalculatie 1959/'60

	Rogge	Häver	Aardappelen
	gld.	gld.	gld.
<u>Kosten per ha</u>			
Drente	55,-	57,-	273,-
Overijssel	56,-	63,-	300,-
De Graafschap	44,-	61,-	336,-
Noordbrabant	42,-	52,-	278,-
<u>Prijzen per 100 kg¹⁾</u>			
Aankoop	40,50	46,-	39,50 (A 28/35) 37,- (B 28/35)
Eigen bedrijf	27,-	31,-	10,75 (B 35/45)

1) Met inbegrip van ontsmetten van zaaizaad.

7. Bemesting

De bemestingskosten per gewas zijn bepaald met behulp van verdeelsleutels. Hiertoe wordt uitgegaan van de totaal op het bouwland gestrooide hoeveelheden meststoffen.

Ten behoeve van de kostprijsberekeningen van de melk is deze toerekening reeds geschied, namelijk bij de bepaling van de bemestingskosten voor de voedergewassen van het bouwland. De binnen het kader van deze berekening reeds gemaakte verdeling geeft aan, welke bemestingskosten ten laste van de marktbaar gewassen komen.

De hiertoe gebruikte verdelingsnormen voor de verschillende kunstmeststoffen zijn ten behoeve van de verschillende gewassen in tabel 8 gegeven.

Tabel 8

VERDELINGSNORMEN KUNSTMESTSTOFFEN OP BOUWLAND

	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Rogge	100	100	100
Haver	115	115	155
Aardappelen	165	145	255
Voederbieten	335	170	340
Nagewassen	150	75	105

Uitgaande van het meststoffenverbruik per ha bouwland volgens de kostprijsberekening van de melk zijn voor de afzonderlijke gewassen de volgende hoeveelheden kunstmeststoffen becijferd.

Tabel 9

MESTSTOFFENVERBRUIK IN KG PER HA

	Totaal per ha bouwland			Rogge			Haver			Aardappelen		
	N	P	K	N	P	K	N	P	K	N	P	K
Drente	95	58	136	54	41	65	62	47	101	89	59	166
Overijssel	90	66	120	44	43	56	51	49	88	73	62	144
De Graafschap	80	45	79	40	30	40	46	35	61	66	44	101
Noordbrabant	85	69	121	46	47	59	52	54	92	75	68	152

De kosten per ha zijn voor de verschillende gewassen berekend met behulp van het aangehouden prijspeil van de afzonderlijke kunstmeststoffen, welke eveneens zijn ontleend aan de kostprijsberekening van de melk voor de voorcalculatie 1959/'60.

Tabel 10

PRIJS PER KG MESTSTOF IN CT.			
	N	P	K
Drente	98	60	37
Overijssel	98	58	36
De Graafschap	98	57	39
Noordbrabant	99	58	34

De diverse aangekochte meststoffen (kalk e.a.) zijn verdeeld naar de oppervlakte der gewassen, zodat per ha gewas eenzelfde bedrag in rekening wordt gebracht.

De kosten voor stalmest, welke ten laste komen van de marktbaar gewassen, zijn voor de kostenberekening van de melk als aftrekpost in mindering gebracht op de brutokosten van de rundveehouderij. De toerekening van de stalmestkosten aan de marktbaar gewassen geschiedt eveneens met behulp van verdeelsleutels.

Een samenvatting van de totale bemestingskosten per ha gewas is in tabel 11 vermeld.

Tabel 11

BEMESTINGSKOSTEN IN GLD. PER HA GEWAS

	Rogge				Haver				Aardappelen			
	Dren- te	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant	Dren- te	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant	Dren- te	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant
Stikstof	52,9	43,1	39,2	45,5	60,8	50,0	45,1	51,5	87,2	71,5	64,7	74,3
Fosforzuur	24,6	24,9	17,1	27,3	28,2	28,4	20,0	31,3	35,4	36,0	25,1	39,4
Kali	24,1	20,2	15,6	20,1	37,4	31,7	23,8	31,3	61,4	51,8	39,4	51,7
Div. aangek. meststoffen	11,-	8,-	7,-	9,-	11,-	8,-	7,-	9,-	11,-	8,-	7,-	9,-
Stalmest	50,4	84,5	81,2	74,9	60,3	100,9	97,1	88,5	80,4	135,2	132,0	119,1
Totale be- mestings- kosten	163,-	181,-	160,-	177,-	198,-	219,-	193,-	212,-	275,-	303,-	268,-	294,-

8. Grond en bedrijfsgebouwen

De ingecalculerde kosten zijn ontleend aan de kostprijsberekening van de melk voor de gemengde bedrijven op zandgrond (bijlage II van Rapport No. 324).

In deze bijlage II is een berekening gegeven voor de kosten van grond en gebouwen per ha cultuurgrond. De toerekening van de kosten van grond en gebouwen is evenals in het verleden geschied op basis van de oppervlakte.

In de kosten van de rundveehouderij zijn begrepen de grond- en gebouwenlasten van de nagewassen. De kosten van de nagewassen zijn hierbij gesteld in de verhouding van 3 ha nagewassen is gelijk aan 1 ha cultuurgrond. Aangezien niet meer kosten kunnen worden verdeeld dan die, welke voor het bedrijf als geheel zijn berekend, is op grond- en gebouwenlasten van de gewassen een aftrek toegepast voor de nagewassen. Gesteld wordt dat binnen het raam van de Vruchtwisseling elk gewas in deze aftrek behoort te delen.

In de hiernavolgende tabel is voor de afzonderlijke gebieden de gespecificeerde berekening gegeven van de grond- en gebouwenlasten per ha.

Tabel 12

KOSTEN GROND EN GEBOUWEN PER HA GEWAS

	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
Totale kosten voor de gewassen (oppervlakte x kosten per ha)	5,32 ha à f.128,- = f.681,-	2,70 ha à f.131,- = f.353,7	3,19 ha à f.124,- = f.395,6	4,69 ha à f.128,- = f.600,3
In rekening gebrachte kosten voor nagewassen t.b.v. rundveehouderij	1,32 ha x 1/3 à f.128,- = f.56,3	1,26 ha x 1/3 à f.131,- = f.55,0	1,61 ha x 1/3 à f.124,- = f.66,5	1,73 ha x 1/3 à f.128,- = f.73,8
Nettokosten voor gewassen	f.624,7	f.298,7	f.329,1	f.526,5
Kosten per ha gewas	f.117,-	f.111,-	f.103,-	f.112,-

9. Rente omlopend kapitaal

Deze kosten zijn ten opzichte van de normbedragen in de voorcalculatie 1958/'59 verlaagd in verband met de daling in de rentevoet. De rentekosten zijn berekend bij $4\frac{1}{2}\%$.

10. Overige kosten

Deze kosten bestaan uit een geschat bedrag voor diverse kosten, welke niet ten laste van een bepaald produkt kunnen worden gebracht (elektriciteit, boekhouding, porto, contributies e.d.) ad f. 20,- per ha.

Deze kosten zijn ongewijzigd uit bijlage II van Rapport No. 324 overgenomen.

In de overige kosten voor aardappelen zijn tevens begrepen een algemene heffing ad f. 2,75 per ha ter bestrijding van aardappelmoetheid en de kosten voor dekstro. Aan de hand van de bedrijfsboekhoudingen is het verbruik van dekstro in de afgelopen boekjaren nagegaan, waarbij de volgende gemiddelde hoeveelheden voor de

verschillende gebieden werden gevonden.

Drente	450 kg	per ha aardappelen
Overijssel	150 kg	per ha aardappelen
De Graafschap	250 kg	per ha aardappelen
Noordbrabant	200 kg	per ha aardappelen

De spreiding in de verbruikte hoeveelheden kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan het moment waarop de aardappelen worden verkocht en/of aangewend in het eigen bedrijf en de methode van inkuilen.

Voor de voorcalculatie zijn deze hoeveelheden ongewijzigd aangehouden. Het dekstro wordt in rekening gebracht tegen een prijs van f. 47,- per ton. Deze prijs is gelijk aan die, welke wordt gebruikt voor het waarden van stro als nevenprodukt.

11. Aftrekposten wegens bijprodukt

(a) Waardering van het stro

De opbrengst van het stro dient ter berekening van de nettokosten van granen in mindering te worden gebracht op de brutokosten per ha van de granen.

Overeenkomstig de afspraak tussen het Landbouwschap en het Ministerie van Landbouw wordt ter berekening van deze opbrengst een stroprijs aangehouden, welke is gebaseerd op de gemiddelde stroprijs in de laatste drie jaren.

De hoeveelheid stro, welke op de gemengde bedrijven aan derden wordt verkocht is echter gering. Ter documentatie hiervan wordt onderstaand overzicht gegeven van het verkochte stro in % van de totale stro-opbrengst.

Tabel 13

VERKOCHT STRO IN % VAN DE TOTALE STRO-OPBRENGST

Boekjaar	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
1953/54	34	5	3	18
1954/55	23	3	1	13
1955/56	26	2	1	19
1956/57	25	3	3	16
1957/58	26	5	6	18

Het stro op de gemengde bedrijven wordt hoofdzakelijk gebruikt ten behoeve van de rundvee- en varkenshouderij.

In de kostprijsberekeningen voor het gemengde bedrijf heeft het stro dan ook tweeërlei betekenis, namelijk als kostenbestanddeel bij de melk (rundveehouderij) en als nevenopbrengst bij de kostprijsberekening van granen. De waardering van het stro is in beide gevallen gelijk. De prijs van het stro, welke is aangehouden

bij de bepaling van de nevenopbrengst van granen, voorcalculatie oogst 1959, is ook de stroprijs voor het voeder- en ligstro in de kostprijsberekening van de melk voor de periode november 1959 - november 1960.

Gezien het geringe aantal waarnemingen ter documentatie van de stroprijzen in de zandgebieden wordt de gemiddelde stroprijs aangehouden van het noordelijke en zuidelijke kleigebied. In tabel 14 is de berekening van deze gemiddelde stroprijs vermeld, welke is gebaseerd op de marktprijzen van vrij stro.

Tabel 14

GEMIDDELDE TELERSPRIJZEN PER 1000 KG STRO

		Noordelijk kleigebied		Zuidelijk kleigebied	
Oogst 1956:	najaar 1956	f. 44,-		f. 41,-	
	voorjaar 1957	f. 57,-	f. 51,-	f. 46,-	f. 44,-
Oogst 1957:	najaar 1957	f. 45,-		f. 38,-	
	voorjaar 1958	f. 53,-	f. 49,-	f. 47,-	f. 43,-
Oogst 1958:	najaar 1958	f. 45,-		f. 39,-	
	voorjaar 1959	f. 53,-	f. 49,-	f. 47,-	f. 43,-
Gemiddeld			f. 50,-		f. 43,-
Aangehouden prijs t.b.v. zandgebieden		f. 47,- per 1000 kg			

(b) Hoeveelheid graanstro

Het is niet mogelijk in de bedrijfsboekhoudingen een splitsing te maken naar de stro-opbrengst van de verschillende granen. In tabel 15 zijn de totale stro-opbrengsten per ha vermeld volgens de bedrijfsboekhoudingen.

Tabel 15

GRAANSTRO-OPBRENGSTEN PER HA
(Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)

Boekjaar	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
1951/52	4690	4040	4400	3990
1952/53	4500	4340	4210	3890
1953/54	4610	3980	4110	4030
1954/55	5110	4590	4330	4230
1955/56	4450	4410	4350	4440
1956/57	4360	4560	4080	4290
1957/58	4450	4340	4420	4120
Gemiddeld	4600	4320	4270	4140

De stro-opbrengst voor rogge en haver voor de voorcalculatie is afgeleid uit de gemiddelde stro-opbrengst per ha graan. Voor de bepaling van deze stro-opbrengst per gewas is een stro-opbrengst-verhouding aangehouden voor rogge en haver van 100 : 80.

Met behulp van de verbouwde oppervlakten van rogge en haver volgens de bedrijfsboekhoudingen en de vorengenoemde gegevens is de stro-opbrengst van elk der gewassen als volgt berekend.

Tabel 16

STRO-OPBRENGSTEN PER HA ROGGE EN HAVER
Voorcalculatie 1959/1960

	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
Gemiddelde stro-opbrengst p/ha	4600 kg	4320 kg	4270 kg	4140 kg
Stro-opbrengstverhouding rogge:haver	100:80	100:80	100:80	100:80
Oppervlakte-verhouding rogge:haver	50:50	55:45	60:40	50:50
Stro-opbrengst rogge	5100 kg	4750 kg	4650 kg	4600 kg
Stro-opbrengst haver	4100 kg	3800 kg	3700 kg	3700 kg

HOOFDSTUK III

BEREKENING VAN DE OPBRENGSTEN PER GEWAS

De kg-opbrengsten per ha zijn overeenkomstig de kosten bepaald met behulp van de gegevens verkregen van de in het onderzoek betrokken bedrijven.

De kg-opbrengsten in de verschillende jaren betreffen de in het bedrijf aangewende en/of afgeleverde hoeveelheden bij een voor de granen niet nader aan te geven vochtgehalte. Zoals reeds is opgemerkt zijn in de produktiekosten van de granen niet begrepen de eventuele droogkosten. De kg-opbrengsten van de granen ten behoeve van de voorcalculatie gelden dan ook bij een vochtgehalte zoals dit gemiddeld in de jaren 1951 t/m 1957 is geweest.

Rogge

In tabel 17 is een overzicht gegeven van de gemiddelde kg-opbrengsten per ha volgens de bedrijfsboekhoudingen.

Tabel 17

ROGGE-OPBRENGSTEN PER HA
(Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)

Boekjaar	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
1951/52	3230	3140	3390	2950
1952/53	3160	2960	3200	2850
1953/54	2790	2700	2930	2950
1954/55	3400	3180	3560	3580
1955/56	3090	3230	3430	3360
1956/57	2790	2860	3210	3130
1957/58	3230	2880	3380	3020
Gemiddeld	3100	2990	3300	3120

De boekjaren 1954/'55 en 1955/'56 gaven vrij gunstige opbrengsten. De uitkomsten over de jaren 1953/'54 en 1956/'57 zijn in het algemeen weer beneden de gemiddelde opbrengsten gebleven.

Bij de bepaling van het opbrengstniveau voor de voorcalculatie zijn de gemiddelde uitkomsten afgerond op een veelvoud van 25 kg.

ROGGE-OPBRENGSTEN PER HA
Voorcalculatie 1959/'60

Drente	3100 kg
Overijssel	3000 kg
De Graafschap	3300 kg
Noordbrabant	3125 kg

Haver

De gemiddelde kg-opbrengst per ha volgens de bedrijfsboekhoudingen is vermeld in tabel 18.

Tabel 18

HAVEROPBRENGSTEN PER HA
(Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)

Boekjaar	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
1951/52	3570	3280	3470	2890
1952/53	3500	3440	3760	2860
1953/54	3350	3210	3360	3030
1954/55	3660	3440	3700	3420
1955/56	3290	3280	3810	3210
1956/57	3200	2950	3380	3260
1957/58	3430	2810	3250	2980
Gemiddeld	3430	3200	3530	3090

In 1954/55 is een hoge opbrengst verkregen. In 1957/58 en in 1956/57 bleven de opbrengsten in het algemeen beneden het gemiddelde niveau.

De kg-opbrengsten per ha voor de voorcalculatie zijn bepaald op grond van vorengenoemde gemiddelde opbrengsten, waarbij op een veelvoud van 25 kg is afgerond.

HAVEROPBRENGSTEN PER HA

Voorcalculatie 1959/60

Drente	3425 kg
Overijssel	3200 kg
De Graafschap	3525 kg
Noordbrabant	3100 kg

Aardappelen

De gemiddelde kg-opbrengsten in tabel 19 hebben betrekking op consumptie- en voederaardappelen van verschillende rassen. Een splitsing van aardappelen in consumptie- en voederaardappelen is niet mogelijk. De berekening betreft dan ook de produktiekosten van aardappelen bij het gemiddelde rassenassortiment van voeder- en consumptie-aardappelen.

Tabel 19

AARDAPPELOPBRENGSTEN PER HA
(Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)

Boekjaar	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
1951/52	25210	26630	26880	24260
1952/53	25630	26370	29030	28350
1953/54	24410	25290	25240	25120
1954/55	25400	23790	29390	26070
1955/56	22960	22970	29400	27500
1956/57	20730	20300	23510	26650
1957/58	24230	22640	29720	30510
Gemiddeld	24080	24000	27600	26920

De kg-opbrengst van de aardappelen voor de voorcalculatie is gesteld op de gemiddelde opbrengsten, waarbij op een veelvoud van 250 kg is afgerond.

AARDAPPELOPBRENGSTEN PER HA
Voorcalculatie 1959/'60

Drente	24000 kg
Overijssel	24000 kg
De Graafschap	27500 kg
Noordbrabant	27000 kg